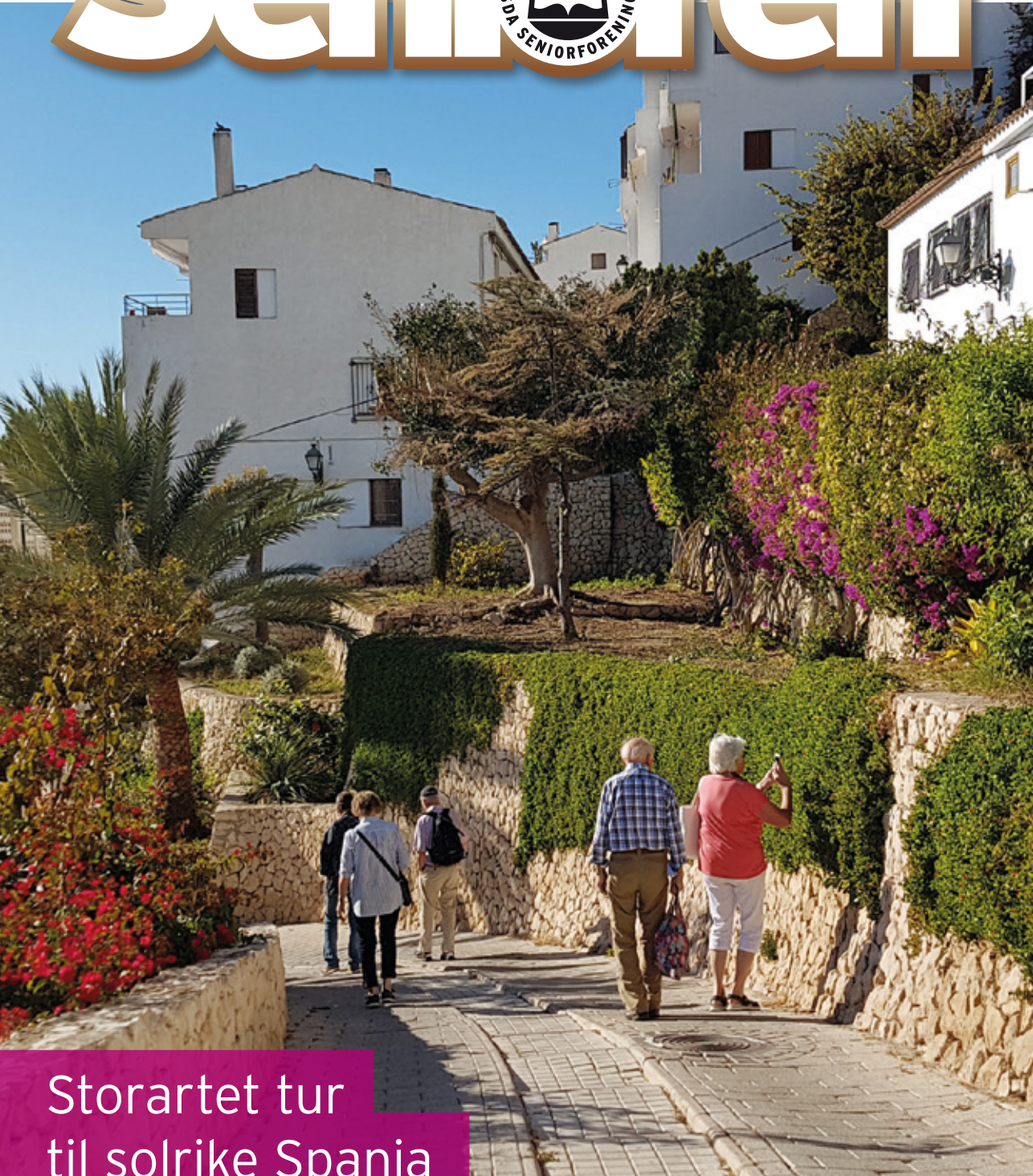

NR. 1 - 2018 - 29. ÅRGANG

Senioren

Storartet tur
til solrike Spania

Odd-Henrik Olsen

I januar 2018 var det en artikkel/kronikk i avisen *Vårt Land* som hadde noen utfordrende synspunkter. Det handlet om menneskets drøm om udødelighet og evig liv. En drøm som bl. a. gir seg utslag i at noen mennesker lar seg fryse ned etter at de er døde, i håp om at vitenskapen en gang i fremtiden skal gjøre det mulig å vekke personen til live igjen, slik at de kan leve videre uten å måtte dø igjen.

Forfatteren til artikkelen, som for øvrig er humanetiker, syntes ikke tanken på et evig liv var spesielt tiltrekkende. «Er egentlig evig liv og ungdom noe å trakte etter? Selv om vi kunne spist en pille som skaffet oss dette, burde vi tatt den?» spør vedkommende. Og fortsetter: «Selv de mest livsglade optimister hadde hatt gode grunner til å la være. For hva skulle motivere oss til å stå opp om morgenen og fått utrettet noe, dersom vi visste at vi hadde uendelig med sjanser foran oss? Hvordan skulle vi kunne oppfatte noe som viktig overhode? Eller spennende? Ingenting står jo på spill for en som har ubegrenset med muligheter foran seg.»

Dette fikk meg til å tenke. Kunne jeg ha reagert slik? At et liv med ubegrensede muligheter og ubegrenset tid skulle kunne bli kjedelig? Jeg vet om noen som tenker slik. Som ikke er spesielt interessert i et evig liv. Som tror at det i lengden vil bli kjedelig. At du kommer til et punkt der du har prøvd alt, og hva så når det ikke er mer igjen å prøve?

Men det er vel ikke slik vi er vant til å tenke om evigheten? Bibelen gir oss ikke en detaljert beskrivelse av hvordan evigheten blir, men den gir oss noen glimt som kan være med til å vekke interessen og lysten til å oppleve den. Bibelen gjør det klart at det ikke blir en kjedelig eller uvirksom tilværelse, men en tilværelse som ifølge 1 Kor 2, 9 er større og annerledes enn både våre drømmer og fantasier. Større og annerledes ja, men også bedre enn alle våre erfaringer og drømmer og fantasier.

Paulus skriver også at vår forstand og fatteevne vil bli oppgradert slik at vi kan granske og forske og forstå ting som vi ikke makter her og nå. «Nå forstår jeg stykkevis, da skal jeg erkjenne fullt ut.» (1 Kor 13, 12.) Og det vil være nok av anledninger og utfordringer slik at vi aldri kommer til å kjede oss eller gå lei. Og nok av ting å granske og utforske til å holde oss interessert og beskjeftiget til evig tid.

Apostelen Paulus gir oss faktisk også et «treningsprogram» slik at vi kan forberede oss på livet i en nyskapt verden: «La sinnet være vendt mot det som er der oppe, ikke mot det som er på jorden. ... La Kristi ord få rikelig rom hos dere!» (Kol 3, 2. 16.) Dette vil hjelpe oss til å få et perspektiv både på livet her og på livet i evigheten som kan være en motvekt til fristelsen til å tenke at livet i evigheten i lengden kan bli kjedelig. Et evig liv er ikke for mye av det gode. ■

EVIG LIV – for mye av det gode?

1

2

Varmende fellesskap

.....
Frøydis Liseth

Mens vinteren fester sitt iskalde grep om oss her i nord, varmer det å minnes den flotte uken noen av oss fra Seniorforeningen fikk tilbringe på sørligere breddegrader i november, i regi av Alfa Travel. Og det er ikke bare minnet om Sydens sol som gjør det litt mindre januar-kaldt. Minst like berikende er det å minnes det varmende fellesskapet vi fikk oppleve.

La meg begynne med begynnelsen. Den 15. november ankom vi flyplassen ved Alicante, på Spanias Costa Blanca. De fleste reiste fra Gardermoen, men vi møtte også en gruppe trossøsken som kom via Kastrup, tre fra Sverige og to fra Danmark. På grunn av sykdom var den norske gruppen blitt noe redusert, men vi talte likevel 20 personer, reiseledere medregnet. Første «utflukt» var bussturen fra Alicante til Albir Playa Hotel & Spa. Allerede her fikk vi et inntrykk av den veldige utbyggingen turismen har ført til i kystområdene. Turismen gir en økonomisk gevinst for Spania, men har også medført en veldig

slitasje på naturen, noe spanjolene, forståelig nok, ikke er begeistret for. Men de fleste innser at landet er avhengig av inntektene turismen gir.

Noe annet som møtte øyet, var all blomster-beplantningen langs motorveien. Det var rosa og røde bougainvillea-busker og andre fargerike blomster jeg ikke vet navnet på. Og samme blomsterprakt så vi også i gater og parker i Albir, og overalt hvor vi var.

Hotellet ga et positivt førsteinntrykk, noe som bare ble forsterket mens vi var der. Det var hyggelig og tjenestevillig betjening og greie rom. Alle rom hadde balkong, som ga et flott utsyn over byen og fjellene rundt. Sengene var nok litt hardere enn vi skandinaver er vant til, men på forespørsel kunne man få ekstra madrasser. Og maten, ja, den var et kapittel for seg. Ett ord dekker det meste: førsteklasse! Utrolig variert og smakfull. Etter å ha blitt «bearbeidet» av Hogne, hadde de virkelig lagt seg i selen for at vegetarianerne skulle ha et minst like godt tilbud som alle andre. >>

3

4

5

Dagsprogrammet fulgte stort sett samme mal. Først frokost, og så utflukt, enten felles eller i egen regi. Vi hadde to fellesturer med buss. Den første gikk til Alicante, hvor vi besøkte en gammel borg høyt over byen og en kirke som bar navn etter selveste julenissen, St. Nicolas. Turen ble avrundet med omvisning i gamlebyen, og et bedre måltid et sted på havna. Guiden vår, Kim, var en nordmann som hadde bodd i Spania i mange år, og han skal ha sin del av æren for at vi var så fornøyd med oppholdet. Han var utrolig kunnskapsrik og flink til å formidle alt han visste om stedene vi besøkte, om historien bak dem.

Det var samme mann som var guide på den neste fellesutflukten noen dager senere. Den gikk til Guadalest, et av Spanias meste besøkte turistmål. Også der kom vi høyt til vær, til en borg med flott utsikt. I tillegg til mye interessant historiekunnskap om maurertiden, kunne vi også glede oss over hager og anlegg med appelsiner, granatepler og frukter jeg ikke hadde hørt om før. På tilbaketuren besøkte vi et sted kjent for sine kilder og fossefall. Fossene var vel ikke så imponerende sett med norske øyne, men vakkert var det, og her ved vannet ble så dagens lunsj inntatt. Lunsjen var forøvrig måltidet vi selv kunne velge hvor vi ville spise, så da ble det litt fortjeneste til de små lokale næringsdrivende, ikke bare hotellkjeden.

Litt shopping ville vi jo også ha med oss. Ikke minst var det store markedet på søndag et populært sted, og ikke så få euro ble lagt igjen der. Og for dem som ikke fikk nok der, var det mulighet for å dra til nabobyen Altea 5 km unna, for den påfølgende tirsdagen var samme marked der.

Det ble også arrangert en mer uformell felles-tur til Altea samme tirsdag, hvor man gikk langs strandpromenaden mellom de to byene. En opplevelse i seg selv. Noen av oss beveget oss også ut i det knallblå Middelhavet og fikk en etterlengtet svømmetur. Med minst 20 grader i vannet var det en deilig opplevelse.

En annen uformell gåtur gikk til et fyrtårn på en klippe. Turen ble omlag 10 km tur-retur, så ikke alle som hadde bein og helse til å tåle det. (Gjennomsnittsalderen var 83 år!) Men da kunne man gå eller ta taxi til den norske sjømannskirken, som var like i nærheten. Der kom man midt oppi julemarkedet, hvor det selvfølgelig var vaffelservering, et av sjømannskirkens kjennetegn!

Albir hadde forøvrig to norske legesenter, fysioterapiinstitutt, norsk bokkafé, norsk bokhandel og norsk helsekostforretning, bare for å nevne noe. Det var tydelig en populær by for utflyttede nordmenn, og det satte sitt preg på stedet.

Vel, etter utflukt i en eller annen form, kom en post på programmet som nok var noe eget for denne turen – andakt og fellesskap. Selv om dette var frivillig, møtte alle opp hver dag, og ifølge mange var dette noe som bygget fellesskapsfølelsen og den spesielle atmosfæren blant deltakerne. I tillegg til selve andaktene fikk vi interessant informasjon av Johnny Kaspersen både om bibler og andre historiske temaer. På sabbaten hadde vi sabbatsskole og gudstjeneste før vi dro ut på tur.

Hva mer skal jeg ta med? Jo, været selvfølgelig! Det var sol fra skyfri himmel hver dag, og temperaturer opp i over 20 grader (i skyggen!). Men morgenerne var kjølige.

1) Bougainvillea-hekk i et boligstrøk

2) Alle deltagerne, i Guadalest

3) Frodig vegetasjon i Guadalest

4) Strandpromenaden mellom Albir og Altea (Altea i bakgrunnen)

5) Albir Hotel & Spa

6) Lunsj på en restaurant ved fossene i Algor

6

Jeg spurte noen av deltakerne om deres opplevelse av turen – først Torbjørn Dunseth: «Jeg og Anne-Lise har reist nærmere 40 turer, overalt i verden. Denne turen kommer nær toppen av lista!». Spesielt berømmet han den norske guiden på bussturene, og Alfa Travels reiseleder som han opplevde som veldig hjelpsom, spesielt da han ble fra-stjålet verdisaker på markedet. Han satte også stor pris på det gode fellesskapet og de åndelige samlingene.

En ringerunde til flere av deltagerne ga stort sett samme inntrykk. Ingen hadde hørt noen klager eller misstemning. Alle syntes bussturene var flotte, og maten var det bare godord om. Det eneste noen savnet var et fellesrom, der man kunne samles og prate og hygge seg etter middagen. Vestibyen ble litt for kald og offentlig til det.

Vel, alle godord til tross: én dag var det slutt. Tidlig, tidlig om morgenen (natten!) den 22. november gikk bussen fra hotellet til flyplassen i Alicante, og utpå formiddagen landet vi så på hjemlandet jord, i snøføyke og kulde! Jammen godt vi startet så tidlig likevel, for senere på dagen ble flere rullebaner på Gardermoen stengt, og hundrevis av passasjerer måtte overnatte på flyplassen på grunn av kansellerte avganger.

Samtlige som var med, ønsker seg en ny tur til høsten, kanskje litt tidligere. Så nå må du, som leser denne rapporten og som har lyst til å være med på noe lignende, begynne å legge planer og spare! Hasta la vista en Espana – vi ses i Spania! ■

Alfa Travel planlegger en ny 10-dagers tur med avreise i midten av oktober. Mer informasjon kommer i neste utgave av Seniorene. Man kan også ta kontakt med Alfa Travel på telefon 32250870 eller post@alfatravel.no for spørsmål om programmet.

Trygve Andersen

Hans Adolf Brorson

SJELESØRGEREN BLANT VÅRE SALMEDIKTERE

Mestersangerne

del
5

I denne serien om noen av de store salmedikterne våre, som i stor grad bygger på en bok jeg har i bokhylla, er Brorson den siste. Men vi kan jo vurdere å videreføre den med flere interessante «salmemestere» siden.

I boken begynner forfatteren Karen Kampmann Bothner kapittelet om Brorson med en del betraktninger rundt pietismen, som Brorson var en del av. Pietismen var en ny vekkelse i lutherdommen, og oppsto på slutten av 1600-tallet i Tyskland. Kirken var blitt «kald» i løpet av et par århundrer siden Luther, og trengte fornyelse, noe den jo egentlig

stadig gjør. Pietistene ville ha mer alvor, men også ånd og liv i kirkelivet, og dette preger Brorsons liv og diktning i stor grad. Vi skal kanskje ikke dvele for mye ved pietismen her, men den er altså viktig for å forstå Brorson. Han ble for øvrig bedre fulgt opp i Norge enn i Danmark, bl. a. gjennom Hans Nilsen Hauge, som fikk stor innflytelse på kristenlivet her i landet, og har det vel fremdeles. Hauge utga en sangbok som nesten utelukkende inneholdt sanger av Brorson, han la bare til noen egenproduserte.

Vi adventister har vel også mye av vår historiske identitet i pietismen. Som

tidligere nevnt i serien har Matteson hatt stor innflytelse på sangutvalget i våre sangbøker, og han hadde tydeligvis sansen for Brorson, for han hadde med ganske mange av hans sanger i de sangbøkene han utga. Og de fulgte med videre gjennom de to versjonene av *Salmer og lovsanger* som ble utgitt på 1900-tallet.

Hans Adolf Brorson ble født i 1694 på Sørjylland, som yngste sønn av presten Broder Brorson. Han ble oppdratt i «alvor og gudstfrykt». Da han var ti år gammel døde hans far, og moren giftet seg med hans etterfølger i embetet, noe som var ganske vanlig på den tiden. Både Hans Adolf og hans to brødre gikk på Ribe latinskole, for deretter å studere teologi i København. Hans Adolf dro dit med store forventninger om å trenge dyper inn i de kristne sannheter, men ble skuffet. «Visdommen» var for en stor del meningsløse disputaser. Dette var jo før Holberg kom og latterliggjorde disse studiene, bl.a. med *Erasmus Montanus*. Brorson ble så skuffet at han etter hvert ga opp sitt studium og reiste hjem. Han gjennomgikk en åndelig krise, men gjennom bønn og sjelekamper kom han gjennom det. Han var en periode huslærer hos sin morbror på Løgumkloster, og ble da forelsket i hans 16-årige datter Kathrine. Etter å ha blitt forlovet med henne, skyndte han seg til København igjen og tok sin teologiske embetseksamen, med beste karakter. Så ble det bryllup, og Brorson fikk også prestestillingen i sin hjemby Randrup etter sin stefars død i 1722.

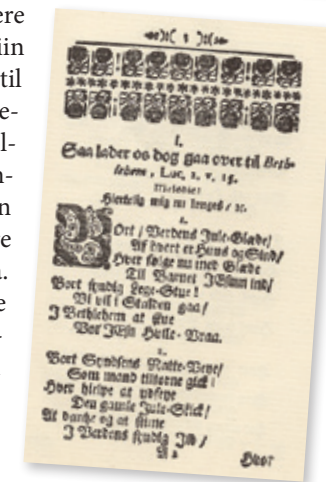
Hans prestetid der fra 1722 til 1729 var en lykkelig tid for ham, og han fikk god kontakt med en flokk varmhjertede pietistiske prestevenner i Sørjylland, som også klarte å fremkalle en åndelig vekelse blant folket i distriktet.

I 1728 kom en tysk teolog og hymnolog, Johann Hermann Schrader, til nabo-

byen Tønder som prest. Dette er jo i grenselandet mellom Tyskland og Danmark, så han hadde både tyske og danske medlemmer i sin menighet. Han søkte derfor om å få Brorson også dit, og fikk det. De samarbeidet godt på det åndelige området, begge var pietister, og Schrader fikk også stor innflytelse på Brorsons utvikling som salmedikter. Schrader utga en stor tysk salmebok i 1731, og så godt som alle de tyske salmene som Brorson etter hvert oversatte til dansk, er hentet fra denne.

Brorsons første sangbok utkom som nevnt i 1732. Det var en liten samling av julesanger med den flotte tittelen: «Nogle julepsalmer Gud til ære og christne-siele, i sær siin elskelige meenighet til opmuntring til den forestaaende jule-fest eenfoldig og i hast sammenskrevene af H. A. B.» Den inneholdt noen av våre kjæreste julesalmer, bl.a. «Her kommer dine arme små» og «Mitt hjerte alltid vanker». Så Brorson har blitt stående som en av våre viktigste julesangforfattere. Dette heftet inneholder også

en sang som absolutt ikke kunne brukes i våre dager, nemlig «Bort verdens julegleder». Her kjører han på med kraftig kritikk av hvordan den vanlige dansker feiret julen med drikk og dans. Men også denne salmen har virkelige gullkorn. For eksempel blir det avsluttet med dette verset: O Jesu, dig at finde er vores fulde agt, Ack giv os ret i sinde, at gaa med samlet

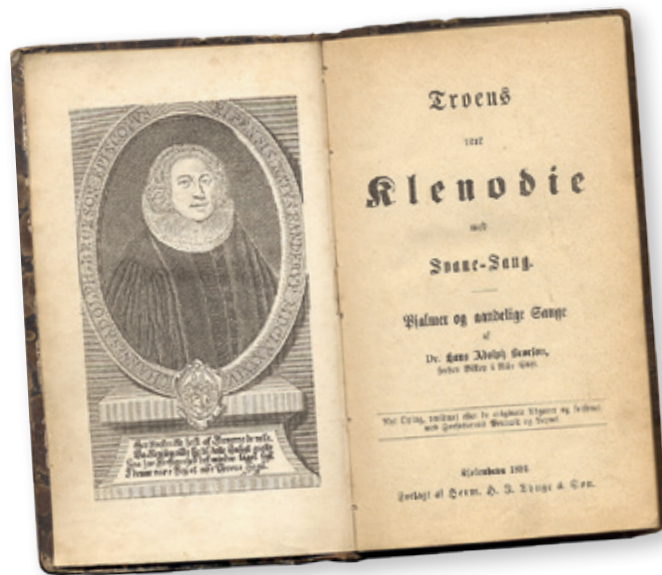
Sider fra sangboken Brorson først utga, anno 1732.

>>

magt. Din krybbe at beringe (omringe) med hiertets tak og troe, at salmene kand klinge i hver mands hus og boe. Og på den måten drar han i gang et liv med salmediktning som en viktig sak.

I løpet av 1730-tallet utga Brorson flere slike hefter med sanger, etter temaer i kirkeåret, og disse ble så samlet til en stor sangbok i 1739, «Troens rare klenodie». Tittelen lyder nok litt rart på moderne norsk, men «rare» må forstås som «sjelden» eller «spesiell», og da forstår vi vel meningen.

«Troens rare klenodie», utgitt 1739, en sangbok bygget over temaene i kirkeåret.

Brorson ble raskt godt kjent som salmedikter. Også kong Kristian VI la merke til ham, og ønsket å forfremme ham, noe som også skjedde da han ble prost i Ribe i 1737, og han ble utnevnt til biskop samme sted i 1741. Og han skjøt sine verv i kirken på en god måte, og var godt likt.

I 1740 utga Erik Pontoppidan en ny kirkesangbok for Danmark/Norge, og han tok da med 90 av Brorsons sanger. Og like etter Brorsons død utkom en ny utgave av hans egen sangbok, «Troens rare klenodie, med Svanesang», hvor

man også fikk med de salmene han hadde skrevet senere i livet. Tittelen «svanesang» på kapittelet med hans siste sanger henspeiler på at man mente at svanene synger spesielt vakkert like før de dør.

Et interessant trekk ved sangboken til Brorson er det veldig systematiske i den. Den er delt opp i kapitler etter hovedemner, og har også underemner under dette, slik at alle sangene er plassert nøye etter sitt innhold. Hovedkapitlene er: 1. *Troens frydefest* (70 salmer til kirkeårets festdager), 2. *Troens grunn* (58 salmer), 3. *Troens midler* (21 salmer), 4. *Troens frukt* (42 salmer), 5. *Troens kamp og seier* (32 salmer), 6. *Troens herlighet* (22 salmer), 7. *Troens endemål* (10 salmer), og så 8. *Svanesangen* (70 salmer). Det siste kapittelet ble altså lagt til etter hans død.

I Danmark fikk pietismen, som nevnt i forrige artikkel om Grundtvig, sin klare motvekt i «rasjonalismen», som fikk stor tilslutning. Det førte til at Brorsons sanger i stor grad ble lagt til side. Slik var det ikke i Norge, så Brorsons sanger fikk en langt større utbredelse og bruk her i landet enn i Danmark, spesielt gjennom Hauge-bevegelsen. Men også da Landstad, som vel ikke kan sies å ha vært spesielt pietistisk, samlet sin salmebok midt på 1800-tallet, tok han med hele 133 Brorsonsalmes (inkludert oversettelser gjort av forfatteren selv). Det sier litt om Brorsons posisjon i det norske kirkelivet. Etter hvert har de selvsagt delvis blitt fortrengt av nye salmer, men også i den nyeste salmeboken til Den norske kirke er det igjen 26 Brorsonsalmes.

Ser vi på hva vi har igjen i dag i vår egen menighets nye salmebok, så er det bra, men kanskje ikke imponerende at det fremdeles er sju Brorsonsalmes med, pluss én av hans bror Niels.

«Overmåte fullt av nåde er, o Gud ditt store navn», er en kjær salme for mange

av oss, den uttrykker lov og pris til Gud for frelsen. Slik avslutter den: «Vi fikk livet, fikk det givet, hva fikk han som har betalt?» Det er en klar oppfordring til å gi noe tilbake.

Vi har to av hans julesalmer, «Her kommer, Jesus, dine små», omdiktet litt i senere tid, da disse «arme små» som det sto om ikke er helt forståelig norsk lenger for mange. Og min julefavoritt, «Mitt hjerte alltid vanker i Jesu føderum». Begge disse julesangene hadde fra Brorsons hånd langt flere vers, så de er litt krympet. Man mister da noe av historien i sangen, men det viktigste er jo med.

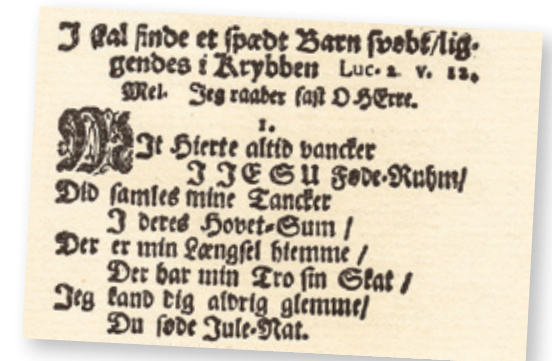
Av påskesanger har vi med «Jeg ser deg, o Guds lam å stå». En vakker pasjonssalme som uttrykker takk og pris for frelsen i Jesu blod, og «Åpen ligger graven», som setter ord på gleden over oppstandelsen.

Så har vi en bønnesang i «Fader, vi vil kneet bøye», og til slutt en sang om vandringen med Jesus, «Jesus, Jesus, ham alene».

Kampmann Bothner skriver i boken: «I Brorsons poesi tegnes ualminnelig levende og fargefriske bilder med de mest likefremme ord. Det blir derved noe på en gang stortilet og enfoldig over hans diktning, og hans vers er like mesterlige enten de sees fra et poetisk eller kristelig synspunkt». Jeg støtter henne fullt ut i det!

Hans Adolf Brorson døde i 1764, 70 år gammel, og etterlot seg altså en stor salmeskatt, som delvis lever i beste velgående nesten 300 år senere. ■

Brorson står bak noen av våre kjæreste julesalmer, bl.a. «Mitt hjerte alltid vanker».

– TAKK TIL SENIORFORENINGEN –

Kjære SDA Seniorforening! På vegne av komiteén for Landsinnsamling TVS vil jeg si hjertelig takk for gaven på kr 50 000 – en trosfylt og solidarisk advent-hilsen fra deres generasjon til dagens og fremtidens unge.

I en urolig tid, og mens vi ennå venter, tror vi TVS fortsatt kan lyse for «... alt som er sant, alt som er edelt, rett og rent, alt som er verd å elske ...».

Vennlig hilsen, Roald Jarl Guleng
Leder for Landsinnsamling TVS 2016- 2018

INNSAMLINGSKONTO: 3000.30.33003. MERK INNBETALINGER «LANDSINNSAMLING TVS»

Ville ha LØRDAGEN fri – fikk fri SABBATEN!

Solveig Nilsson ✍️

Da jeg var ferdig utdannet som fysioterapeut på Skodsborg i 1956, bestemte jeg meg for å søke jobb i Norge. Jeg så en ledig stilling på Revmatismesykehuset i Haugesund i vårt fagtidskrift for sykegymnaster. I søknaden min ba jeg om å få fri på lørdagen.

I svarbrevet fra sjefsfysioterapeuten stod det at jeg fikk stillingen, og at jeg skulle få fri på sabbaten. Sjefen viste seg å være Odd Mæland, som selv var adventist.

Hvorfor ville jeg til Norge? Fordi min mor, Johanne Berg, var født på Bergengen i Levanger kommune i Nord-Trøndelag.

Da hun fremdeles var barn, døde hennes far, og moren klarte ikke å forsørge

familien alene. Min mor ble «auksjonert» bort, og måtte slite på en gård, noe som også påvirket hennes skolegang. Hva som siden hendte henne, fikk jeg aldri vite, man snakket ikke om slikt, men jeg vet at Johannes mor giftet seg på nytt noen år senere.

Tilfeldigvis fikk Johanne i sin ungdom tjeneste hos pastorfamilien Jordal. De hadde en liten sønn som het Odd. Også han ble pastor, og senere også en veldig godt likt misjonsleder i Sverige.

Min mor forsøkte også å kolportere en periode, men senere flyttet hun til Danmark og fikk jobb i vaskeriet på Store Kongensgade i København. Imidlertid tålte ikke hendene hennes de sterke vaskemidlene, så hun ble senere tvunget til å bytte jobb. Samtidig annonserte min far, Anton Petersen, som var dansk adventist og hadde

en liten gård i Gammelskov på den sørlige delen av Jylland, etter en husholderske.

De giftet seg i juli 1928. Jeg ble selv født i 1931. En gang spurte jeg min mor «hvorfor forlot du Norge?», og jeg bestemte meg tidlig for å reise dit og jobbe når jeg ble ferdig sykegymnast.

Jeg kom altså til Haugesund, og i menigheten der traff jeg en ung, svensk mann ved navn Gunnar, som var adventist og arbeidet i et radiofirma som ble drevet av John Leknes. Ved en møteserie som Adventkyrkan i Gøteborg holdt, hadde Gunnars far blitt døpt. Gunnar selv ble først døpt noen år etter sin militærtjeneste.

En gang Gunnar deltok på en ungdomsleir på Vestereng, samfunnets ungdomsgård i Sverige, traff han John Leknes fra Haugesund, som ville starte et radiofirma. Ettersom Gunnar hadde mesterbrev i yrket, ble han godkjent av de norske myndighetene. Som ungkar og fri var det et interessant tilbud.

Sammen med andre unge i Haugesund menighet ble det til en del utflukter og sammenkomster hvor jeg ble godt kjent med Gunnar. Han hadde allerede vært i Haugesund en tid da jeg kom, og var godt kjent i menigheten og i byen. Ettersom det var et revmatismesykehus jeg jobbet på, var vi mange sykegymnaster, blant annet to andre dansker. Av naturlige årsaker ble vi gode venner, og vi var sammen på flere hytteturer. Det var en fantastisk tid i Haugesund. Gunnar og jeg ble fort gode venner, og vennskapet utviklet seg til ekteskap. Vi har nå vært gift i 58 år. Vi har bodd i Gøteborg og senere i Malmø, hvor vi fremdeles bor.

En gang da min mor var på besøk hos oss, besøkte Odd Jordal menigheten vår. Vi pleide ofte å invitere gjester hjem til oss, så også denne gangen. Under samværet fortalte min mor at hun hadde passet ham som baby, og båret på ham. Naturligvis ble det et følelsesladet møte.

Norsk mor, dansk far, svensk mann. Det er herlig med nordisk samarbeid!

De siste årene har vi hatt stor glede av å møte andre seniorer på stevnene i Danmark og Norge.

Vi er takknemlige til Gud for et rikt og langt liv sammen, og adventhåpet om et evig liv sammen med Jesus Kristus. ■

VÅRTREFF 2018

**ADVENTISTKIRKEN I MOSS
HELGERØDGATA 55
SØNDAG 29. APRIL KL. 11.00**

Gjestetaler er pastor Terje Bjerka. Han har reist utallige ganger til Israel og skrevet flere bøker om landene og kulturen rundt indre del av Middelhavet, bl.a. relatert til bibelske hendelser. På Vårtreffet vil han dele ferske inntrykk fra Israel – en unik anledning til å høre (og se) reiseskildringer, og gjenoppfriske bibelhistorie. Temaet er: *Israel utenfor allfarvei – en reise i den sørligste og nordligste delen av landet.*

Presentasjonen er fordelt på to bolker. Før middagen: Sør i Israel. (Del 1: *Fra Mitzpe Ramon til Eilat* og del 2: *Fra Timna Park til Hai Bar.*) Etter middagen: Nord i Israel. (Del 1: *Fra Safed til Mishmar Hayarden* og del 2: *Fra Hulasjøen til Hermonfjellet.*)

Som vanlig blir det servert varm middag med dessert og kaker, og til avslutning varm eller kald drikk.

Moss menighet har før gitt oss fantastisk oppvarming, og denne gang er det speiderlaget i menigheten som vil ta ansvar for mat og servering. Som en takk for innsatsen, vil vi ta opp en kollekt til speiderlaget og deres aktiviteter.

PÅMELDING

Av hensyn til serveringen er det svært viktig med påmelding i god tid – senest fredag den 20. april.

All påmelding skjer ved å sende kr 150 pr. person til bankkonto nr. 3000 26 41867.

Hjertelig velkommen til et interessant og hyggelig samvær!

Gunnar og Solveig Nilsson.

Bilde av en liten familie i vekst.

Per de Lange

Sunnhetsbladets fødsel

Aret var 1881. To nye tidsskrifter ble til: *Tidsskrift for Den norske lægeforening* og *Sunnhetsbladet*. Det var en spennende tid, med stor politisk, økonomisk, religiøs og akademisk utvikling. Også folkehelseforståelsen var på fremmarsj, godt hjulpet av Adventistkirkens grunnleggere.

ET MØTE OG ET FØRSTE-NUMMER

Sommeren 1880 møttes to menn i Battle Creek, ikke så langt fra Chicago i USA. Den ene var John Harvey Kellogg, lege og hospitaleier i byen, kjent for bl.a. cornflakes og peanøttsmør, foruten at han hadde vært typograf for Ellen Whites bok *Helse og livsglede*. Han var en trendsetter i sin tid.

Den andre, John G. Matteson, var på besøk fra Kristiania, hvor han de siste årene hadde grunnlagt Adventistkirken i Norge. Kellogg var svært interessert i å høre nytt fra Norge og ikke minst om mulighetene for folkehelsearbeid. Selv redigerte han helsetidsskriftet *Good Health* i USA. Tilbudet gikk på både faglig og økonomisk hjelp, dersom Matteson ville starte et liknende blad i Norge.

Matteson var knapt returnert til Kristiania før en rotasjonspresse ble innkjøpt og han var i gang med det nye tidsskriftet. Han fortalte ivrig i et brev til Kellogg: «Jeg har skrevet og gjort ferdig første nummer av *Sunnhetsbladet*. Når det er ferdig trykt, sender jeg deg et eksemplar». ¹ I juli 1881 var det endelig ferdig trykt og klart for utsendelse. Åtte sider var ikke mye, men de fylte et behov i samtiden og ble tatt godt imot i vide kretser. Vi møter brytningene mellom tidligere tiders symptomfokus og moderne innsikt i sykdomsårsaker. La oss klippe litt: «Intet er mer viktig i dette Liv end at bevare sit Legeme sundt. Sundhed er Rigdom.» «Når alle disse Celler virke i Harmoni, og enhver udretter sin Gjærning godt, saa er Legemet sundt.»

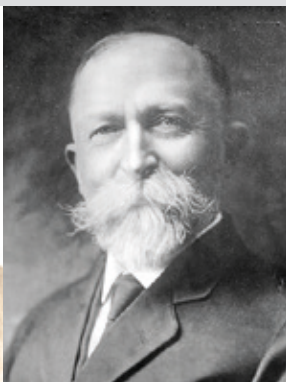
BLADETS MÅLSETTING – FORUT FOR SIN TID:

«Dette Blads Opgave er at utbrede Oplysning blant Almuen om det menneskelige Legeme, hvoraf det bestaar, hvorledes det er sammensat, hvorledes de forskjellige Organer virke, og hva der kan bidrage til at bevare Legemet og Menneskets legemlige Velvære. Det vil vise, hva sygdom er, og fra Tid til Tid omtale de forskjellige Sygdomme, deres Symptomer eller Kjendetegn, de forskjellige Aarsager som bevirke dem, og fornuftig Lægebehandling, som kan benyttes i hjemmet.»

«*Sunnhetsbladet* ønsker at gaa ud fra et videnskapligt og praktisk Standpunkt. Det vil ikke blande sig i Politik eller Religion, men overlade det til andre Blade. Dog vil det forsvare Afhold og behandle Afholdssagen under en særskilt Afdeling. Sundhed og Afhold ere nøje forbundne, hvorfor de ogsaa i dette Blad vil følges ad. Vi anbefale hermed *Sunnhetsbladet* til enhver, som har Lyst til at leve vel i denne Verden, saa vel som til de syge, hvis Smerter mulig kunne lindres.»

John G. Matteson

John Harvey Kellogg

Men det nye bladet inneholdt også praktiske råd om betydningen av frisk luft og sollys gjennom daglig utendørs aktivitet og fornuftige byggeskikker. Artikler om hjemmebehandling av sykdom ved bruk av hvile, frisk luft, vann og et sunt kosthold blir lovet som et fast innslag i de månedlige numrene. Det advares mot tobakk, både som sigar og snus, fete matretter, utilstrekkelig inntak av grønnsaker, lite mosjon og følelsesmessig ubalanse, som om bladet skulle være en moderne melding fra Sosial- og Helsedepartementet. Nest siste side ble viet avholdssaken, et meget hett tema i samtiden. Argumentene i debatten er mange og krasse, ofte i slagordform. *Sunnhetsbladet* tar med vitnesbyrd fra tidligere drankere, men velger å vektlegge en medisinsk tilnærming.

1800-TALLET – SUNNHETSBLADETS VOGGE

«Nordmennene har stort sett forekommet oss at være velfødde. Kvinnene har lubne, runde ansikter, og de skyggutter vi har hatt med oss, har vært pene karer, kraftigere og med bedre muskler i

tykkleggen enn gutter på samme alder i England.» Sitatet er hentet fra Thomas Robert Malthus, engelsk prest og samfunnsforsker, og er datert 30. juli 1799, da han var på reise ned Østerdalen under sin Norgestur.

Men Malthus hadde nok for det meste iaktatt en fin fasade av folket. Sannheten lå nok nærmere Claus Pavels Riis' sorgmuntre vise om Anne Knutsdotter: «Og plassen heiter Uren, Luren, Himmelturen, Steinrøys, Steinrøys, Sveltihel.». Det var stramt og skrint for vanlige mennesker. Men kanskje Malthus var litt profet også. For omslaget var på vei. Etter 1814 kom det mye nytt. Levekårene bedret seg gradvis.

Ingen har beskrevet omslaget med større innsikt enn Eilert Sundt (1817-1875), norsk prest og samfunnsforsker. Gjennom en rekke skrifter fra 50-tallet og fremover får vi møte hverdagen for borgere og bønder, fiskere og fattigfolk. Også han fokuserte på befolkningsutviklingen og konkluderte med sin egen befolkningslov. Samtidig som stadig flere barn ble født utover 1800-tallet, sank nemlig også den relative dødeligheten. Forklaringen var mangslungen og sammensatt, med stikkord som bedret medisinsk behandling med vaksinasjoner og annet helsestell, ved siden av bedret hygiene, boforhold og ernæring.

Folketellingene i 1801 og 1855 vitner om det samme, med en stigning i antall gårdbrukere på egen jord fra 90000 til 113000 og med liknende vekst for husmenn, daglønnerbeidere, tjenere, handelsfolk, håndverkere og fiskere. Nytt land ble brutt, ny redskap kom i bruk og nye muligheter oppstod innen handel, transport og samkvem. Byer og industristeder vokste fram både langs kysten og i innlandet, basert på nye muligheter innen handel og eksport, særlig med fisk og trelast. Ikke minst kom Oslo, fortsatt som Kristiania, i fokus som hovedstad.

KULTUR OG VANN

17. mai 1870 opplevde Bjørnstjerne Bjørnson at hans drøm ble realisert: Et årlig barnetog skulle understreke verdien av grunnloven og friheten: «I spidsen for hver skole gikk flere større gutter med større flag. Musikken gikk midt i toget. På siderne gikk lærerne og flere som assisterte for at holde >>

SENIORFORENINGENS SOMMERSTEVNE VALDRES, 17.-22. JULI 2018

Vi fornyer oss. Etter flere stevner på Ringerike, blir årets sommerstevne på *Valdres Høyfjellshotell*, beliggende i noe av Norges vakreste natur. I utkanten av Jotunheimen, 200 km nordvest for Oslo, og 350 km østover fra Bergen.

Hovedtaler blir Bjørgvin Snorrason fra Island. Han har i flere år bodd i Norge og vært rektor ved Tyrifjord videregående skole, en skattet taler som alle skandinaver har lett for å forstå. Mer informasjon om programmet vil komme senere.

Transport: Hotellet tilbyr fri buss tur retur hotellet fra Oslo og Gardermoen. Vennligst angi ved påmeldingen om du vil reise med denne bussen, eller om du selv sørger for transport. Da hotellet har begrenset antall enerom, ønsker vi at så mange som mulig kan bo sammen med en bekjent på dobbeltrom.

Stevneavgiften for hele oppholdet blir 4.300 kr pr. person på dobbeltrom, og 4.650 kr. for enkeltrom, alt inkludert.

Påmelding snarest ved å sende et depositum på 500 kr pr. person til konto 3000.26.41867. De resterende 3.800 kr må være innbetalt innen 1. mai 2018.

Kontakt for påmelding eller mer informasjon: Odd-Henrik Olsen, epost: odd.henrik.olsen@adventist.no, tlf. 924 15 928, eller Richard Vagn Jensen, epost: hrv.jensen@gmail.com, tlf. 32 75 25 89 / 924 93 322

Meld deg på i god tid, da hotellet har begrenset plass og faktisk kan bli fullt. Hjertelig velkommen!

Forts. fra side 13

retningen og fjerne folkemængden, så de små ikke kom til skade» (*Norsk Folkeblad*). Henrik Wergeland og flere med ham hadde lenge drømt om det samme.

«I mars 1862 ble det åpnet en offentlig vaske- og badeanstalt i Torvgaten i Kristiania, bekostet av grosserer Thorvald Meyer. Den hadde 12 første-klasses og 24 annenklasser baderom. Kvinneavdelingen hadde inngang fra bakgården, mens mennene benyttet hovedinngangen» (Knut Mykland: *Norges historie*). Badesanatoriene kom fra Tyskland, brakt hit av Heinrich Arnold Thaulow, og ble snart etablert i byer og steder slik som Modum, Sandefjord, Larvik og Vikersund. De er for eksempel beskrevet i Ibsens skuespill *En Folkefiende*.

KONKLUSJON

Sunnhetsbladet kom til verden i forventningenes århundre. Land og folk hadde våknet fra «den 400-årige natten, som hadde ruget over apekatten». På tross av mange problemer og vansker blåste optimismens vind over landet. *Sunnhetsbladets* vugge stod og ventet idet Kellogg forærte \$120 i fødselsgave. Dessuten lå det forut for sin tid i redaksjonell linje og innhold. Fokus på tema som folkehelse, helseopplysning, evidensbasert helse og medisin, livsstilsrelaterte lidelser, livsstilsintervensjon og populærmedisin for allmennheten formet et tidsskrift med vyer og visjoner. Grunntanken helt fra starten av var den helsebyggende livsstil innen kosthold, mosjon, holdninger, terapi og nytelsesmidler. Kanskje det er grunnen til at 137-åringen fortsatt er ved god helse og med stort pågangsmot, som en av Adventistkirkens fremste edelstener. ■

¹Mattesons liv side 232

SENIORFORENINGEN REGNSKAP FOR 2017

DRIFTSINNTEKT med sommerstevne

3010 Kontingent	38,250.00
3020 Gaver til "Senioren"	9,150.00
3040 Tilskudd fra SDA DNU	10,000.00
3050 MVA kompensasjon	21,286.00
3320 Innbetaling for turer	13,200.00
3320 Innbetaling for treff	30,400.00
3330 Innbetaling for stevner	150,540.00
SUM DRIFTSINNTEKT	272,826.00

AKTIVITETSKOSTNADER

4310 Utgifter v/ turer	13,626.44
4320 Utgifter v/treff, bevertning e	24,234.00
4330 Utgifter v/sommerstevner	158,935.09
4510 "Senioren", trykking etc.	22,060.00
4515 "Senioren", Lay out	21,380.56
4520 "Senioren", porto etc.	12,522.81
SUM AKTIVITETSKOSTNADER	252,758.90

ANNEN DRIFTSKOSTNAD

6860 Kostnader styremøter, reiser	6,102.50
6890 Annen kontorkostnad	1,200.00
6940 Porto generelt	468.00
7320 Annonser, reklame	-2,000.00
7360 Representasjon	1,400.00
7430 Gaver gitt	
7770 Bank- og kortgebyr	400.40
SUM ANNEN DRIFTSKOSTNAD	7,570.90

SUM KOSTNADER

260,329.80

FINANSIELLE POSTER

8050 Renteinntekt	1,472.42
SUM FINANSIELLE POSTER	1,472.42

8900 Overføringer til og fra fond

RESULTAT (Overskudd) 13,968.62

EIENDELER

1950 Drift SpBank Pluss 3000 26 41867	132,829.12
1960 Kapital SpBank Pluss 3000 26 41875	231,420.37
SUM EIENDELER	364,249.49

EGENKAPITAL OG GJELD

2005 Fri egenkapital ekstra kollekt	365,816.49
2690 Påløpne utgifter, kortsiktig gjeld / stevne	8,433.00
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	364,249.49

Regnskapet blir revidert av Kjell Arne Fevang

Organ for

SYVENDEGAS ADVENTISTKIRKENS SENIORFORENING

Adresse: Postboks 124

3529 Røyse

Bank: 3000 26 41867

Org.nr: 997 229 231

Nett: www.sdasenior.no

Formann

ODD-HENRIK OLSEN

Spinnesiden 54, 1536 Moss

Telefon 92415928

odd.henrik.olsen@adventist.no

Sekretær

REIDAR LARSEN

Bergsengvegen 71, 2372 Brøttum

Telefon 62 12 26 66 - 943 32 898,

reidar.larsen@adventist.no

Kasserer

RICHARD VAGN JENSEN

Glimmerveien 19, 3340 Åmot

Telefon 32 75 25 89 - 924 93 322

hrv.jensen@gmail.com

Redaktør for «Senioren»

TRYGVE ANDERSEN

Solliveien 13, 1472 Fjellhamar

Telefon 67 90 43 24 - 970 33 601

trygand@gmail.com

«Senioren» kommer ut fire ganger i året og sendes til alle medlemmer av SDA Seniorforening. Medlemskap tegnes ved å sende kr 200 til bankkonto nummer 3000 26 41867.

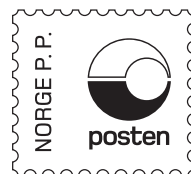
Gaver til bladet eller Seniorforeningens aktiviteter, sendes også til konto 3000 26 41867. Mange takk!

Oppsigelse av medlemskap gjøres via sekretæren.

Tips, artikler og bildestoff til bladet sendes redaktøren.

B ØKONOMI
ÉCONOMIQUE

Returadresse
Senioren
R. V. Jensen
Glimmerv. 19
3340 Åmot

Hvis du hver morgen får stå opp,
så takk for styrke til din kropp.

Hvis du kan se en roses prakt,
så takk for synet er intakt.

Hvis du kan lytte til musikk,
så takk for hørselen du fikk.

Hvis du kan føre pennen lett,
så takk for det og bli ei trett.

Hvis du på dine ben kan gå,
så takk din Fader for det nå.

Hvis sinnet ditt er lyst og godt,
så takk for gaven du har fått.

Hvis prøvsom synes livets vei,
så takk for venn han sendte deg.

Hvis du kan sove trygt i ro,
så takk din Gud for han er god.

For alle ting jeg ei fikk sagt,
takkt, løftene de står ved makt.

Takk!

.....
FRA ET KNIPPE DIKT SAMLET AV MARIA MOLVIK.
GJORT TILGJENGELIG FOR SENIOREN AV RUTH
OG FINN MØLLER NIELSEN. FORFATTER UKJENT.